

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Cūkgaļa

13. - 14. novembrī 2019. Briselē

Darba grupā piedalījās LOSP eksperte Dzintra Lejniece.

Darba grupā skatītie jautājumi:

1. EK Sociālā dialoga darba grupas priekšsēdētāja vēlēšanām;
2. Situācija cūkkopībā un cūkgaļas produktu tirgū;
3. Dzīvnieku barības tirgus;
4. Dzīvnieku veselība;
5. Dzīvnieku labturība;
6. EK par Tirgus pārredzamības regulu;
7. Vides politika;
8. Starptautiskā tirdzniecība;
9. ASV ietekme uz ES cūkgaļas eksportu un tirgu;
10. Brexit;
11. Citi jautājumi.

1. Informācija par EK Sociālā dialoga darba grupas priekšsēdētāja vēlēšanām

Priekšsēdētājs informēja darba grupu par Angus Wood, Lukasz Dominiak un Juan Pedro Florido atkārtotu ievēlšanu Lopkopības Sociālā dialoga darba grupas (SDG) priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieku amatā uz vienu gadu.

2. Informācija un viedokļu apmaiņa par situāciju cūkas un cūkgaļas pārstrādes produktu tirgū

Delegāti, no dalībvalstīm, informēja darba grupu par savu situāciju un tirgus prognozēm. Visas delegācijas runāja par Āfrikas cūku mēra (ĀCM) ietekmi uz cenām, ražošanu un eksportu uz Āziju. Kopumā cenas ir augstas. Ražošana tika ietekmēta reģionos, kur šī slimība ir izplatīta (Rumānija, Baltijas valstis, Bulgārija, Polijas austrumu daļa utt.). Dažās valstīs, piemēram, Spānijā, vērojams eksporta pieaugums un cena sasniedza rekordaugstu līmeni. Tomēr jābūt piesardzīgiem nākotnes prognozēs, jo vīruss var parādīties jebkur Eiropā un izraisīt pilnīgu satricinājumu.

Eiropas Komisijas (EK) dienesti no DG AGRI iesniedza tirgus apskatu, kas apkopots par dalībvalstīm laikā no 2019. gada maija līdz jūnijam. Piemēram, salīdzinājums ar 2018. gada decembri par 7,6% palielinājies sivēnu skaits, kuru svars ir mazāks par 20 kg, bet tika uzsvērts, ka nobarojamo cūku un vaislas sivēnmāšu skaita samazinās. Tika uzsvērts arī ka pēc mājlopu apsekojuma datiem laikā no 2017. gada decembra līdz 2018. gada decembrim ir vērojams cūku skaita samazināšanās, izņemot nobarojamās cūkas 80–110 kg. EK pārstāvji sīkāk informēja par cūku cenu attīstību (augstākā kopš 2013. gada) un sniedza salīdzinājumu ar iepriekšējo nedēļu un iepriekšējiem gadiem - diferencētu dalībvalstīm un

prognozi 2020. gadam pa ceturkšņiem. Kopsavilkumā tika uzsvērts, ka situācija tirgū ir ļoti laba, taču jāpatur prātā ĀCM izplatīšanās.

3. Stāvoklis dzīvnieku barības tirgū

IPIFF (Starptautiskā pārtikas un barības kukaiņu platforma) informēja par pārstrādāto dzīvnieku olbaltumvielu (PAP) situāciju un kukaiņu izmantošanas potenciālu barībai. IP IPIFF ģenerāļsekretārs Christophe Derrien sniedza jaunākās ziņas par iespēju kukaiņus izmantot kā cūku barību / barības piedevas un par iespējamām un nepieciešamām izmaiņām Eiropas tiesību aktos, lai tā varētu notikt. Eksperti vēlējās uzzināt vairāk par produkta konkurētspēju proteīna tirgū - saskaņā ar IPIFF, lai arī kukaiņi cenu ziņā nekad neaizstās soju, ņemot vērā to uzturvērtību, tie varētu izrādīties interesants papildinājums esošajiem proteīna avotiem.

EK Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts iepazīstināja ar barības tirgus jaunāko informāciju, kas pieejama ES tīmekļa vietnē sadaļā graudu tirgus observatorija. Tika sniegti dati par pasaules labības un eļļas augu sēkļu prognozēm un cenas līdz 2019. gada beigām, kā arī to bilance par 2018./19. un 2019./20. tirdzniecības gadu.

Ražošanas prognoze graudiem + 8,8% gadā, kopējās ES labības platības palielinājums +2,8% gadā un mīksto kviešu un miežu ražošanas atjaunošanās. Tika atzīmēts arī kopējā importa samazinājums, jo īpaši kukurūzas importam, un kopējā eksporta, it īpaši mīksto kviešu, eksporta atjaunošanās, kā rezultātā palielinājās kopējais labības krājums.

Diskusija

COPA-COGECA pārstāvis uzsvēra, ka kopumā cūkgaļas tirgū pašlaik ir laba situācija ražotājiem. Bet, kā ziņoja atsevišķu dalībvalstu eksperti to var uzskatīt par netipisku situāciju, jo dažās dalībvalstīs, piemēram, Zviedrijā, tirgus ir daudz mazāk pozitīvs un joprojām augošās cenas var samazināt cūkgaļas patēriņu. Negatīvi vērtējama arī šā brīža ES eksporta bilance. Apmēram 60% no cūku produkcijas tiek eksportēts uz Ķīnu, kas nozīmē milzīgu atkarību no šīs valsts tirgus situācijas.

Diskusijas laikā bija arī jautājums par barības cenām. Eiropas Komisijas dienesti atbildēja, ka kviešu un miežu barības cenas pieauga ražas dēļ, it īpaši rekordliela raža Ukrainā, kas nozīmē lielāku eksportu, kā arī labas ražas prognozes Austrālijai un Argentīnai. Gaļas pārstrādātāju asociācijas pārstāvis lūdza EK izveidot fondus cūku eksportam, paturot prātā līdzekļu nepieciešamību arī bioloģiskai drošībai.

ECVC atsaucās uz situāciju Āfrikas cūku mēra dēļ un lūdza EK iesniegt vēl lielākas garantijas eksporta aizsardzībai, jo ļoti jūtīga joma uz situācijas maiņu kādā no dalībvalstīm, pat ja situācija šobrīd ir pozitīva. Tāpēc jāpalielina profilaktiskā uzraudzība un slimības kontrole.

EK atbildēja, ka katras dalībvalsts kompetentai iestādei ir jāizlemj, ko no uzraudzības un kontroles jomām aptvert. Piemēram, mazo cūkkopības uzņēmumu pārstrukturēšanu, vai citas jomas, tas nozīmē dalībvalsts izvirzītas prioritātes.

Sekojošās diskusijas ar EK un citiem SDG pārstāvjiem vēlreiz tika uzsvērs patērētāju, mazumtirgotāju un ražotāju atšķirīgie uzskati, tostarp pieprasot sava veida krīzes fondus, vai eksporta kompensāciju atjaunošanu pēc iespējas ātrāk.

Izskanēja apgalvojums par cūku skaita samazināšanos Ķīnā.

EK dienesti atbildēja, ka atsaucoties uz Rabobank un Gira skaitļiem, prognoze paredz joprojām pieaugošu patēriņu un importu, pārejot no cūkgaļas uz liellopu gaļu un mājputniem,

lai novērstu olbaltumvielu trūkumu. Tika uzsvērts, ka Ķīnas importa pieprasījums jāskata ilgtermiņā no 3 līdz 5 gadiem.

4. Dzīvnieku veselība

ĀCM – ES un pasaulē (galvenā uzmanība tiek pievērsta Āzijas valstīm). EK pārstāvji no DG SANTE sniedza prezentāciju par Āfrikas cūku mēri ar pārskatu par ĀCM situāciju ES un jaunāko informāciju par galvenajām EK iniciatīvām. Tika sniegti piemēri par zinātniskiem ieteikumiem, reģionalizāciju, politisko iesaisti un saskaņotu ĀCM pārvaldību ES.

Tika minēti nākamie soļi, piemēram, turpināt atbalstīt zinātniskos pētījumus ES un pasaulē (piemēram, nepilnības pētījumos, vakcīnas), atjaunināt EFSA riska novērtējumu, pārvaldīt un pārskatīt ES pasākumus ĀCM, uzturēt visaugstāko politisko iesaisti, dialogs un koordinēta sadarbība ar trešajām valstīm un visām ieinteresētajām personām, izpratnes veicināšanas kampaņas, kas parāda, ka biodrošība ir galvenais. Kopējais ĀCM piešķirtais finansējums dalībvalstīm laikposmā no 2013. līdz 2019. gadam ir EUR 131,2 miljoni.

Dzīvnieku veselības regulas īstenošanas pašreizējais stāvoklis (uzmanība jāpievērš regulas ietekmei uz cūkgaļas piegādes ķēdi). Tika sniegts izvērstais pārskats par Dzīvnieku veselības likumu (AHL), kas stāsies spēkā 2021. gada 21. aprīlī. Tika izskaidrota AHL struktūra ar piecām daļām vispārīgajiem noteikumiem (I daļa), slimībām (II un III daļa), reģistrēšanai, uzraudzībai, izsekojamībai un pārvietošanai (IV daļa) un ievēšanai ES (V daļa). Tika sniegts arī pārskats par 9 deleģētajiem aktiem (DA) un to faktisko statusu. Šis DA nosaka identifikācijas līdzekļus un metodes, datu bāzes un pārvietošanas dokumentus dalībvalstīs.

Rumānijas liellopu, aitu un cūku eksportētāju asociācijas - ACEBOP - ģenerālsekretāre Marija Pana sniedza prezentāciju par īpašo ĀCM situāciju Rumānijā: Likvidēts apmēram 4 miljoni cūku, kas ir apmēram 14% no visas Rumānijas cūku skaita. Galvenā problēma ir cūku kustība starp ļoti mazām saimniecībām.

COPA-COGECA pārstāvis atsaucoties uz ĀCM situāciju kopumā un īpaši uz Rumāniju, uzsverot notiekošos uzliesmojumus mežacūku populācijā un lūdza EK veikt striktus pasākumus mežacūku populācijas samazināšanai. Cits pārstāvis jautāja EK par konkrētiem pasākumiem un programmām Balkānu valstīm.

EK pārstāvis atsaucās uz reģionalizācijas principu, atgādinot par katras dalībvalsts atbildību slimības uzraudzībā un apkarošanā, uzsverot pašreizējos rīcības plānus un pieminot Rumānijas īpašo situāciju ar apmēram pusmiljonu piemājas saimniecību. Tika atzīmēta iespēja augsta līmeņa ekspertu zināšanu apmaiņai starp dalībvalstīm, tostarp finanšu iespējas.

5. Dzīvnieku labturība

- a) Rīcības plāna 2017. –2019. gadam par cūku audzēšanu ar negrieztām astēm un rīcības plānu pret astu nokošanas pasākumiem galīgie rezultāti (ir pieejama prezentācija).
- b) Ieteikumi, ko izstrādājusi ES dzīvnieku labturības platformas oficiālā apakšgrupa par cūku labturību (ir pieejama prezentācija). Jaunā EK izlems par platformas nākotni.
- c) Paralēli turpinājās darbs brīvprātīgā apakšgrupā, par cūku kastrēšanu. Nākamā sanāksme notiks martā.

6. EK informācija par nesen pieņemto regulu par tirgus pārredzamību

Saglabājas galvenā juridiskā struktūra. Nākamās darbības ir ekspertu grupu izveidošana kopā ar dalībvalstīm, lai noteiktu cenas cūku izcirtņiem un pārbaudītu izcirtņu specifikācijas, kā arī izmantoto metodiku.

Diskusija

EuroCommerce pārstāvis uzdeva tehnisku jautājumu, vai *eko* regulācija tiks risināta, jo īpaši sakarā ar īpašo situāciju dažos Vācijā zināmos reģionos, ko EK pārstāvji noliedza. COPA-COGECA pārstāvji jautāja par mazumtirgotāju paziņojumiem un par cenām, kas ir zemākas par pašizmaksu, uz ko EK dienesti atbildēja, ka mazumtirgotājiem parasti ir pienākums sniegt paziņojumus, tomēr patērētājam cenas netiek regulētas, bet ir saistītas ar EUROSTAT. Kopumā atzinīgi novērtēja jauno sistēmu, bet apšaubīja papildu informāciju, tāpēc ierosināja saglabāt jauninājumus pēc iespējas vienkāršākus.

EK dienesti atbildēja uz īpašu FDE pārstāvja jautājumu - kāpēc netiks iekļauti tirgū neattiecināmi izcirtņi, piemēram, cūkgaļas kakls? - lai atrastu kompromisus, prioritāte tika piešķirta KN kodiem.

EK dienesti uzsvēra dalībvalstu atbildību. Tika uzsvērts, ka jānošķir datu vākšana un analīze.

7. Vides politika

Jaunās EK izveidošana bija nedaudz aizkavējusies, un balsojums Parlamentā par to bija novembra beigās. Frans Timmermans būtu atbildīgs par vairāku ģenerāldirektorātu koordinēšanu plānos, kas saistīti ar Eiropas Zaļo darījumu. Tās struktūra balstīsies uz jau pastāvošu politiku, kas tiks attīstīta tālāk.

Sekretariāts iepazīstināja ar COPA-COGECA nostāju par rīcību klimata jomā. Dalībvalstu eksperti uzsvēra nepieciešamību klimata politikā nedot priekšroku īpašām lopkopības sistēmām salīdzinājumā ar citiem veidiem, kas nav zinātniski pamatoti.

8. Tirdzniecība

Pieklūve tirgum. Informācija par SPS šķēršļiem cūkgaļas nozarē. Koncentrējoties uz reģionalizācijas principa atzīšanu no ES tirdzniecības partneru puses Šanhaja tagad atzīst reģionalizāciju, tāpēc cerība parādās arī tirdzniecībai uz Taizemi.

Ir notikusi komisāra P. Hogana tikšanās ar Ķīnas lauksaimniecības ministru. Nākamajā sanāksmē 2020. gada aprīlī būs konkrēts nākamais solis. Notikušas sanāksmes Ženēvā ar Malaiziju un Indonēziju, savukārt tikšanās ar Koreju neizdevās.

Sanāksmē ar Taizemi tika risināta pieeja tirgum atsevišķām ES dalībvalstīm, īpaši Spānijai un Ungārijai, tiek novērota neliela tirgus atvēršana, bet Ženēvā sarunu laikā radās sarežģījumi, tāpēc EK nosūtīja uzaicinājumu uz atkārtotām diskusijām. Šķiet, ka Indonēzijā notiek ĀCM uzliesmojums, bet pagaidām nav saņemta oficiāla informācija. Kopumā reģionalizācija joprojām ir galvenā prioritāte sarunās, un visas idejas un aktivitātes ir apsveicamas, ieskaitot sarunas ar Ķīnu.

Visbeidzot tika parakstīts Vjetnamas un ES nolīgums. Tas būtu jāratificē abām pusēm. Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts sniedza mutisku pārskatu, uzsverot, ka MERCOSUR līgums attiecas uz 250 miljoniem patērētāju, apmēram 60 000 uzņēmumiem un 280 miljardu/EUR banku noguldījumiem. Vienošanās tiek uzskatīta par ļoti līdzsvarotu, ieskaitot esošo augsto standartu uzturēšanu, tāpēc tos aizstāv EK. Gandrīz 95% visu preču tiks liberalizētas, 90% - rūpniecības preces ES importam un 93% -

lauksaimniecības produkti ar asimetrisku aizsardzību jutīgiem produktiem. Kā piemērs ir pilnīga cūkgaļas importa liberalizācija MERCOSUR, pozitīva ir arī, piemēram, vīna, olīvu un piena importam.

Pretrunīgi vērtētās sabiedriskās diskusijās par jutīgo lauksaimniecību tiek runāts par godīgu konkurenci, SPS, vides aspektiem un ilgtspējību, bet augstie ES standarti netiks mainīti, kā rakstīts publicētajos tekstos.

Nākamās pasākumus pieņems ES Padome un nepieciešama Parlamenta piekrišana ratifikācijai dalībvalstīs. Projekts tiek publicēts, tarifu pozīcijas drīz tiks publicētas, juridiskā precizēšana jau ir sākusies un turpināsies līdz 2020. gada pavasarim, pēc tam turpmākās pārbaudes līdz 2020. gada beigām un ES Padome, kā arī EP diskusija 2020./21. beigās. Ja vienošanās netiks panākta, provizorisks stāšanās spēkā automātiski būs 2021. gads.

9. Informācija par ASV ietekmi uz ES cūkgaļas eksportu un tirgu

Par šo lietu tika sniegta papildu informācija.

PTO atbrīvo lēmumu par Airbus subsīdijām, sākot ar 2019. gada oktobri, nosakot Amerikas Savienotajām Valstīm tiesības iekasēt tarifus līdz 7,5 miljardu dolāru vērtam Eiropas eksportam. Sodu iekasēja par Eiropas subsīdijām Airbus.

Tarifi, kas ir 10 procenti Airbus un 25 procenti dažādiem produktiem, ieskaitot cūkgaļu, tika aprēķināti aptuveni 1,5% no kopējā cūkgaļas eksporta, ieskaitot ĢIN, piemēram, Serrano vai Parma šķiņķi, un Skotijas viskijam, franču sieram un Spānijas olīveļļai stājies spēkā no oktobra.

COPA-COGECA uzsvēra neskaidrību par nākamajiem mēnešiem un augsto sodu lauksaimniecības nozarei, kam nav nekā kopīga ar PTO, un piešķirtajām subsīdijām, atsaucoties arī uz Boeing lietu iepriekš. EK dienesti uzsvēra, ka tiks darīts viss, lai rastu risinājumu.

10. Brexit - pašreizējais stāvoklis

DG AGRI direktors atgādināja par dažādiem termiņiem - jūnijs un pagājušā gada oktobris..... Tāpēc sākotnējais scenārijs vairs netiek sniegts, bet ārkārtas rīcības plāni paliek nemainīgi, lai iespējamie traucējumi būtu pēc iespējas mazāki. Kopumā tiek ietekmēti aptuveni 40 miljardi euro eksporta un 16 miljardi importa, arī cūkgaļai. ES sarunas nekādā gadījumā nav atvērtas standartu un tirgus nosacījumu mazināšanai, t.i., ir jāaizsargā iekšējā tirgus intereses. Joprojām atklātais jautājums ir par to, kuri modeļi tiks izmantoti no Lielbritānijas. Situācija ir līdzīga attiecībā uz pagarinājumu uz diviem gadiem 7/2021. gadā, tāpēc tas ir jāgaida. Nevajadzētu aizmirst arī citus aspektus, piemēram, Airbus lietu, ĀCM attīstību Āzijā, PTO un Krievijas lietas. EK savā atbildē norāda uz grūtībām, kas saistītas ar sarunām.

11. Citi jautājumi

DG AGRI dienesti informēja par "noteiktas gaļas obligātas izcelsmes valsts marķējuma novērtējumu". Viņi pasūtīja Agra Ceas Consulting S.A. veikt šo pētījumu. Pētījums attiecas uz obligātu izcelsmes valsts marķējumu cūkgaļai, māļputnu gaļai un aitas/kazas gaļai, t.i., Regulu (ES) Nr. 1337/2013. Nozares datu vākšanai tika izmantoti trīs rīki par piegādes ķēdes apsekojumu, ES līmeņa intervijām un gadījumu izpēti.

EuroCommerce un COPA-COGECA informēja, ka darbuzņēmējs jau ir sazinājies ar nozares pārstāvjiem un sarežģītās un īsās pieejas dēļ lūdzis vismaz 2 nedēļas vairāk laika un uz

internetu balstītas pieejas tehnisko uzlabošanu. EK dienesti informēs darbuzņēmēju par šiem pieprasījumiem.

Lielbritānijas un Nīderlandes pārstāvji aktualizēja jautājumu par aktīvistu ielaušanos saimniecībās. Viņi aicināja uz lielāku koordināciju starp dalībvalstu varas iestādēm, jo šiem aktīvistiem ir tendence savas aktivitātes veikt vairākās valstīs vienlaicīgi.

Notika arī viedokļu apmaiņa par komunikācijas stratēģiju attiecībā uz lopkopības sektoru – kampaņa Beļģijā «*meatthefacts*», kas reklamē lopkopību. Dalībvalstu pārstāvji izteica atzinību par COPA-COGECA centieniem šajā jomā un izteica vēlmi, lai kampaņa tiktu paplašināta un attīstīta arī citās dalībvalstīs.

Atskaiti sagatavoja eksperte

Dzintra Lejniece